

Jagten på de store spørgsmål

I Gyldendal og Politikens Danmarkshistorie, som udkom i årene 1988-1991, stod der i forordet, at hver generation havde brug for sin egen Danmarkshistorie. Men hvorfor dog? Historien handler jo om fortiden og kan derfor ikke ændre sig, vil nogen mene. Andre vil fokusere på, at hver generation forstår og fortolker fortiden på sin egen måde, fordi udgangspunktet – nutiden – ændrer sig. I klassiske folkeeventyr skal hovedpersonen meget ofte ud på en rejse eller gennemgå nogle prøver for til sidst at finde svaret hos sig selv. Både historieforståelsen og folkeeventyrene har det til fælles, at man skal vende blikket udad for at kunne se indad.

Efter en festlig optakt på Svendborg Havn med Carolinekoret og borgmestertale tog de to træskibe, Svendborg Museums VIKING og Marstal Søfartsmuseums DE 4 BRØDRE, midt i august måned ud på en Danmarksekspedition. Seks uger senere havde de to skibe været rundt i næsten hele landet og endte i Marstal i det flotteste sensommervejr akkompagneret af de Småborgerliges sang, borgmesterens tale og tapas til de mere end 200 mennesker, der stod klar til at byde besætningerne velkommen tilbage. Ekspeditionen var forbi, og alt var gået godt. Men var det bare en lysttur ud i det blå?

Nej, bestemt ikke. De to initiativtagere, afdelingsleder på Svendborg Museum, Nils Valdersdorf Jensen, og museumsarkitekt Kristian Hansen fra Marstal Søfartsmuseum, havde tænkt sig godt om, før de ansøgte og fik en stor bevilling fra Slots- og Kulturstyrelsen til at tage ud for at søge efter de største spørgsmål. Ikke de største svar, for det er de største spørgsmål, der er svaret på den fornyelse, som hver generation må finde frem til, hvis forståelsen af verden skal forblive levende og relevant for sin samtid.

I den sammenhæng er det nærliggende at citere H. V. Kaalund, som i 1877 skrev "Jeg elsker den brogede verden", hvori denne sætning indgår: "Thi evig stilstand er død!" Et andet citat stammer fra den mangeårige tjekkiske præsident Václav Havel, der sagde: "Følg de mennesker, der søger sandheden, flygt fra dem, der har fundet den."

Det gælder altså om at holde fast i nysgerrigheden og idealismen og undgå fundamentalismens absolutte sandheder. Der skal være rummelighed, men det skal være rummelighed i forhold til noget. Vi står alle på skuldrene af hinanden op igennem historien. I dag er der ting, der for os står lysende klart, men som fortidens mennesker slet ikke havde samme forståelse af og overblik over. Til gengæld kan det i mange nutidssammenhænge være svært at se skoven for bare træer. Derfor er det vigtigt at trække på den viden og forståelse, som bygger på erfaringer og traditioner samt – ikke mindst – historisk viden.

Hvad gjorde den sejlene ekspedition for at opnå sine mål? Ja, først og fremmest valgte den at være sejlene. De fleste mennesker når frem via bil og landevej, og skal man længere væk, benyttes fly. Men ekspeditionen var sejlene og kunne derfor se Danmark fra en anden side, nemlig fra søsiden. Med om bord var der en flok unge mennesker, som benyttede sociale medier til at udbrede den gode historie set fra deres eget perspektiv og med deres egne ord. En vigtig målsætning var at stille spørgsmål om velfærdsstaten, politik, demokrati, klima, korruption, krig og fred. Nogle af Danmarks bedste forskere stillede beredvilligt op og øste af deres viden, og en skønne dag vil ekspeditionens resultater foreligge i bogform.

Men vi behøver ikke at vente på en bog for at kunne konkludere, at jagten på de store spørgsmål i sig selv blev svaret på, hvordan man skal forholde sig til den verden, vi lever i. Uden at stille spørgsmål forsvinder vores kritiske sans. Uden at stille spørgsmål står vi stille. Uden at stille spørgsmål mister vi nysgerrigheden efter at vide, hvordan kan vi gøre verden til et bedre sted at være. Og ikke mindst det sidste er der hårdt brug for i disse tider.